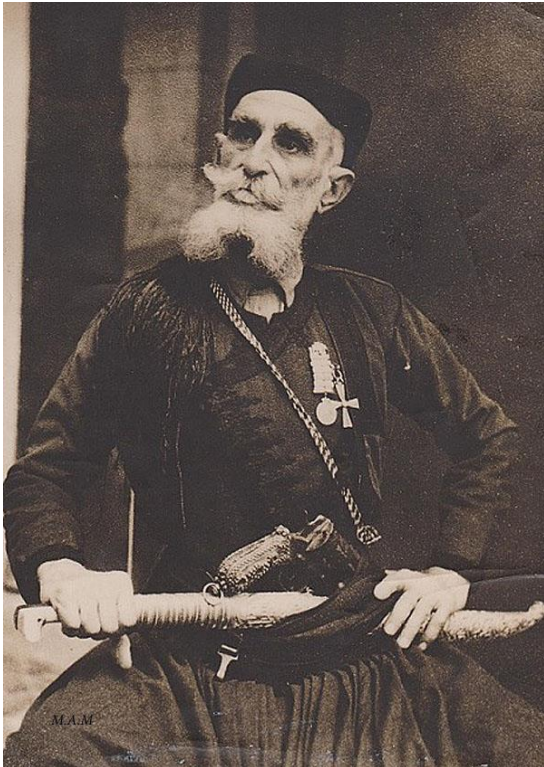

ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΑΡΚΟΝ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΑΚΗ

Καπετάνιο Αντάρτικων Σωμάτων της περιφέρειας Σουλίου και Παραμυθιάς Ηπείρου από τις αρχές της εκστρατείας μέχρι τέλους, δηλαδή από τον Οκτωβρίου του 1912 μέχρι τέλους του Μαρτίου 1913.

(Ωδή στον Καπετάν Μάρκο Δεληγιαννάκη).

ΥΠΟ Β. Γ. ΒΕΡΝΑΔΗ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΥ

1

Τρεις αδελφοί τρεις αρχηγοί τρεις πρωτοκαπετάνιοι
Από την Κρήτη ξεκινούν στον πόλεμον να πάνε,
Ν' αγωνισθούν στην Ήπειρον και εις την Μακεδονία
Στα σκλαβωμένα αδέρφια των ελευθέρια να φέρουν,
Πήραν παιδιά δικά τωνε ανήψια και ξαδέλφια,
Πήραν και φίλους μπιστικούς και Κρητικούς λεβέντες
Επήραν και σταυραετούς Σουλιώτες Ηπειρώτες
Πούχαν τον πόλεμο γιορτή, τον πόλεμο παιγνίδι,
Τρέχει ο Ηλίας πλειά μπροστά για την Μακεδονία,
Ο Κανάκης για την Ήπειρο στο Μέτσοβο στον Δρίσκο
Και ο Μάρκος ο περίφημος Παραμυθιά και Σούλι.

Για σου χαρά σου Αρχηγέ Δεληγιαννάκη Μάρκο
Το λεν τα παληκάρια σου και οι ΗπειροτοΣουλιώτες
Το λένουν και όλα τα βουνά η Σπάτα και ο Κορίλας
Και η Βριτζάχα η ξακουστή, το Σούλι και το Κούγκι
Θα μπούμεν στην Παραμυθιά θα σφάξωμε τους Τούρκους
τους αρχηγούς της Τσαμουριάς τους Τουρκοαρβανίτες,
Θα πάμεν και εις τα Γιάννενα στ' Αλή Πασά το Κάστρο
Να βρούμεν τον Εσσάτ Πασσά.

2

Κρένει ο Γέρω Ολίτσικας και λέει στην Βριτζάχα
Τ' Αγίου Ανδρέα ανήμερα κοντά το μεσημέρι,
Βριτζάχα ρώτησε και συ την Σπάτα και τον Κορίλα

Να μάθης τι να γίνεται εις το Λευθεροχώρι
Στην Σκάλα της Παραμυθιάς βογκούν πολλά τουφέκια
και ακούγονται και κλάϊματα και γογκητό μεγάλο.
Άκουσε γέρω Ολίτσικα να μάθης τα μαντάτα
Οι αντάρτες κάνουν πόλεμο και επήρανε το Κάστρο,
Την σκάλα της Παραμυθιάς και απάνω τα Βορδόπια
Και εσκότωσαν πολλή Τουρκιά και έπιασαν Τούρκους σκλάβους
Μάχουν και πίκρα τα χωριά και δεν παρηγορούνται
Γιατί στην μάχη πέσανε δεκάξε (16) παληκάρια,
Ααβώθηκε και ο Αρχηγός ο Μάρκος Δεληγιαννάκης
Μ' αυτός δεν σκούζει δεν πονεί δεν κλαίει για την πληγή του
Μα κλαίει τα παληκάρια του και τον Υπαρχηγόν του,
Τον ξακουσμένο Σταυραετό, Κουτούπη τον Σουλιώτη.
Και τον Σημαιοφόρον του Μανώλη Πατεράκη
Πούχεν πρωτοπαλήκαρο και μπιστικό παιδί του,
Τον κλαιν και όλοι οι σύντροφοι του και οι πληγωμένοι σκούζουν
Και όλες οι νιές της Σέλιανης του λένουν μοιρολόγια,
Σήκω λεβέντη Κρητικέ να βάλης τ' άρματα σου.
Και ο λαβωμένος Αρχηγός καλήν καρδιά δεν κάνει
Και λόγο της παληκαριάς στέκει και σου διαβάζει
Και ώρες τηρά τον τάφον σου και ώρες προς τα Βορδόπια
Και ώρες την Σκάλα σωτηρά να τ' αλαφρώση ο πόνος
Γιατί μετρά ξαναμετρά και βλέπει ξαπλωμένα
Διακόσια τούρκικα κορμιά τούρκων και αρβανιτάδων.

3

Μωρέ πως εβογκούσαν τα βουνά η Σπάτα και ο Κορίλας
Από τα Τόπια των Τούρκων και από τα πολυβόλα.

Των Χριστουγέννων ανήμερα σαν έφεξεν ο ήλιος
Στην Σέλιανη την ξακουστή και εις την Λαμπανίτσα
Στο Λευθεροχώρι, στο Πόποβο, Βερνίκου και Σαλονίκη
Γιατί δεν προσκύνησαν Μπέηδες και Πασάδες
Μον' δέχθησαν τον Αρχηγό τον Μάρκο Δεληγιαννάκη
Και την Σημαία του Σταυρού όλοι των προσκύνησαν
Και όλοι μαζί του πολεμούν και την Τουρκιά σκοτώνουν
Που τρώμαξε η Αρβανιθιά στα Γιάννενα μηνούσι
Για να των στείλουσι στρατό βοήθεια και κανόνια
Να πιάσουν και τον Αρχηγό και όλους τους Καπετάνιους
Και να τους παν' στα Γιάννενα και όλους να τους κρεμάσουν.
Μηνούν και του Μπεκήρ Αγά νάρθη κι' αυτός με άλλους

Να καταστρέψη ταις εκκλησιές και τα χωριά να κάψη,
Μωρέ πέφτουν αι σφαίρες σαν βροχή τα τόπια εμπρός και οπίσω
Μα ο Δεληγιαννάκης πολεμά με άξια παληκάρια
Σκοτώνουν Τούρκους Τσάμηδες, Λιάπηδες Αρβανίτες
Τα παληκάρια απόστεσαν, σώθηκαν τα φυσέκια
Και τότε φώναξ' ο Αρχηγός λέγει στους Καπετάνιους,
Παιδιά οπίσω σέρνεσθε να πιάσετε την ράχη,
Στο Σέλωμα περάσετε το πλάϊ να διαβήτε
Και εις το Λιβάδι κάτσετε για να με καρτερήτε
Κρατήτε τα φυσέκια σας να πιάσωμε τα μέρη
Στης Λαμπανίτσας τα στενά να στέσωμεν τους Τούρκους
Να σώσωμεν μωρά παιδιά γυναίκες και κοράσια
Σκλάβους να μη τα πιάσουσιν και 'μεις όλοι ας χαθούμε.

4

Παραμυθιά και Τσαμουριά, Φιλιάτες, Μαργαρίτι
Όλα γένηκαν Ελληνικά μα τ' άρματα δεν δίδουν
Κάμνουν κρυφά συμβούλια Μπέηδες και αγάδες
Σαν εσκοτώθη ο Βασιλιάς εις την θεσσαλονίκηνη
Για να σηκώσουν πόλεμο τ' αρβανικό να φέρουν
Και από τα χωριά της Τσαμουριάς τους Έλληνες να διώξουν
Του Κωνσταντίνου τον στρατό του Βασιλιά του νέου
Αγάκος και ο Κασοσαλής και ο Φαταγός ο Πρόνιος,
Ο Φέζος και ο Σουμπήμπεης, Μαλίκης και Δαλιάνης
Σφάζουν κρυφά τους Χριστιανούς δέρνουν και φοβερίζουν
Και αρματωμένοι στα χωριά οι Λήσταρχοι γυρίζουν
Αρβανιθιά στρατολογούν πόλεμον για να κάμουν,
Που τρώμαξαν τους Χριστιανούς τους προύχοντες του τόπου

Τους πρώτους της Παραμυθιάς και τον Μητροπολίτη.
Κάμνουν και αυτοί Συμβούλιο τον τόπον πώς να σώσουν
Και προσκαλούν τον Αρχηγό τον Μάρκο Δεληγιαννάκη
Του λέγουν να μείνη ακόμη εκεί, γιατί η Τουρκία εσηκώθη
Δέρνει και σφάζει Χριστιανούς έξω στην Επαρχία
Και μέσα την Παραμυθιά καυχούνται πως θα κάψουν.
Μηνά ο αρχηγός ως τάκουσεν, εις τα Σουλιτοχώρια,
Να παν εις την Παραμυθιά διακόσια παλληκάρια,
Μηνά εις τους Καπετάνιους του που είχε πάντα κοντά του
Όταν πολέμα την Τουρκιά σ' αυτά τα ίδια μέρη.
Γράφει μηνά του Βερναδή και του Γιάνναρο Γιάννη
Του Ζάγκα και του Καταραχιά και του Σπανοβαγγέλη
και του Αρβανιτοθόδωρου του Δούμα και του Ζώη,
Του Πανταζή και του Καρρά και τ' Αρβανίτη Χρήστου,
Και του Σουλιώτη μήνυσε του Γιώτη και εις τους άλλους
Και το πρωί μια Κυριακή του Μάρτη την δεκάτη
Ο Δεληγιαννάκης κίνησε στην Τσαμουριά να υπάγη
Δεξιά ζερβά του ακολουθούν δυο άξια παληκάρια,
Μ' άρματα ασημοστόλιστα δυο μπιστικοί λεβέντες
Ο Κανάκης ο Βουγιούκαλος και ο Νομικός ο Γιώργης,
Και άλλοι διακόσιοι διαλεκτοί με δέκα Καπετάνιους,
Διαβαίνουν' που την Σέλιανη και εκεί Αρχηγός προστάζει
Να χαιρετίσουν τους νεκρούς που είχαν εκεί θαμμένους,
Βαράει η σάλπιγγα γραμμή και όπλα παρουσιάζουν
Και την Σημαία του Σταυρού πάνω στους τάφους στένουν
Και ο Αρχηγός μ' ευλάβεια λόγο τωνε διαβάζει
Και σαν τον αποδιάβασε χίλια τουφέκια ρίχνουν,
Καβαλικεύει ο Αρχηγός και εμπρός σ' όλους διατάσσει
Να κατεβούν στον Καλαμά στις Τσαμουριάς τα μέρη.
Λίγες ημέρες πέρασαν και εγύρισαν οπίσω
Που τα χωριά της Τσαμουριάς, στην Σέλιανη διαβαίνουν
Κοντά στους Τάφους των νεκρών στα μνήματα ανδρειωμένων
Διατάσσει πάλι Αρχηγός για να τους χαιρετίσουν
Και αντί λιβάνι και κερί ακούσθη μέγας κρότος
Του τουφεκιού και του σπαθιού του Λίβερη το ρυάκι,
Ευπνά ο Κουτούπης και ρωτά και ο Γεώργης ο Λακτάρας,
Ευπνά το κρητικόπουλο ο Μανώλης ο Πατεράκης
Ευπνούν και οι άλλοι ήρωες και οι άλλοι σκοτωμένοι
και βλέπουν αίμα ποταμό του Λίβερη το ρυάκι

Και εβδομήντα δυο κορμιά Λησταρχοαρβανιτάδων
Και τότε αρχίζουν οι νεκροί πολεμικό τραγούδι
Και σαν άγγελοι ψάλανε δίπλα στην Άγια Μαύρα.
Γεια σου χαρά σου Αρχηγέ Δεληγιαννάκη Μάρκο
Σε καμαρώνουν οι ζωντανοί και ημείς οι σκοτωμένοι
Και οι αρχηγοί μας οι παλαιοί χαιρετισμό σου πέμπουν
Από το Σούλι ο Μπότσαρης, Τζαβέλλας και Κατσαντώνης
Και από το Κούγκι ο Σαμουήλ σου στέλνει την ευχή του
Να ζήσης και να χαιρέσαι τα ένδοξα άρματα σου
και το σπαθί σου όλη η Τουρκιά να τρέμη να φοβάται.

5

Μωρέ τι να γράφουν τα χαρτιά το γράμμα τι να λέγη
Που φέραν εις τον Αρχηγό και εχάλασ' η καρδιά του
Συλλογισμένος κάθεται που είχε χαρά μεγάλη
Πως φευγομενε νικηταί και πάμε στην Αθήνα,
Αυτά λέγε στην Πρέβεζα την υστερνήν του Μάρτη
Ο οπλαρχηγός ο Βερναδής ο για τον Αρχηγόν του
Και φίλον του αδελφικό τον Μάρκο Δεληγιαννάκη
Εκεί που τρωγεν και έπινεν με τα' άλλα παληκάρια,
Ρωτά τους δυο του ακόλουθους που είχε πάντα κοντά του
Τον μπιστικό του Νομικό και τον Βουγιουκαλάκη
Για να του πουν τι έχει αρχηγός και είναι κλειστή η καρδιά του
Και ο Αρχηγός των τους γροικά και απάντησιν τους δίδει.
Παιδιά μου μη πικρένεσθε και ακούστε το μαντάτο,
Πίσω μου γράφουν να στραφώ στα Γιάννενα να υπάγω
να μπω εκεί στην φυλακή στ' Αλή Πασά το Κάστρο
Να μή φωνάζη η Αρβανιθιά η Αυστρία και η Ιταλία
Πως μ' έστειλεν ο Βασιλιάς και αυτός ο Βενιζέλος
Και έσφαζα και ετουφέκιζα Μπέηδες Αρβανίτες.
Φεύγω και σας αφήνω υγεία και αμέτε στην ευχή μου
Γλήγωρα στην Αθήνα μας θαρθώ ν'ανταμωθούμεν
Φιλεί τα παληκάρια του και ευθύς καβαλικεύει
Και φεύγει για τα Γιάννενα και οπίσω δεν κυττάζει
Μα οι μπιστικοί του ακόλουθοι δεν παν εις την Αθήνα
Τον Αρχηγό των ακλουθούν κρυφά κρυφά από πίσω
Και παν και αυτοί στα Γιάννενα μαζί του ν' αποθάνουν
Αν τύχη και θανατωθή στα Γιάννενα Αρχηγός των.

6

Εσείς πουλιά της Τσαμουριάς και αϊδόνια του Σουλίου

Μην είδατε τον Αρχηγό τον Μάρκο Δεληγιαννάκη
Γιατί τον κραίνει η Τσαμουριά το Σούλι του φωνάζει
Και η όμορφη Παραμυθιά καλήν καρδιά δεν κάνει,
Μωρέ και που να πήρενε και που να λειμεριάζη
Και ούτε στην Σπάτα φαίνεται ουδέ και εις τον Κορίλλα
Και εις την Βριτσάχα ούτε εκεί δεν έκαμε λημέρι.
Κι ο Ολίτσικας στ' άλλα βουνά αποκρίνεται και λέει,
Μωρέ σεις αδέρφια μου βουνά Σούλι μου δοξασμένο
Παραμυθιά και Τσαμουριά μην σκούζετε μην κλαίτε
Μα ο Αρχηγός σας βρίσκεται στ' Αλή Πασά το Κάστρο
Στην φυλακή στα Γιάννενα τον έχει ο Βενιζέλος,
Οι Αρβανίτες να σιωπούν η Αυστρία και Ιταλία
Για τους Λήσταρχους πουσφαξε στου Λίβερι το ρυάκι,

Και αυτός γράφει του Βασιλιά γράφει του Βενιζέλου
Να τον αφήσουν ελεύθερο λίγες ημέρες μόνο
Να κατεβή στην Τσαμουριά να πάη όπου δεν επήγε
Να πιάση και τους επίλοιπους Μπέηδες Καπετάνιους
Να τους δικάση εις θάνατον και οπίσω να γυρίση
Και μοναχός του να δεχθή μ' αλήθεια και όχι ως ψεύμα
Να τον δικάσουν εις θάνατον να τον ετουφεκίσουν
Σαν εκδικηθή όσα κάμασιν οι Τουρκαρβανιτάδες
Εις του Τζαβέλα τα παιδιά στου Μ. Μπότσαρη τα γκόνια
Και εις την γενιά του Σαμουήλ.

7

Μωρέ σεις βουνά περήφανα και σεις Σουλιωτοχώρια
Μην κλαίτε για τον Αρχηγό τον Μάρκο Δεληγιαννάκη
Μ'αυτόν δεν τον εχάλασαν μα ελεύθερον τον έχουν
Στο Κάστρο του Αλή Πασσά εκεί περιδιαβαίνει
Κάτω την Λίμνην συντηρά τα Γιάννενα κυττάζει
Και τραγουδεί χαρούμενος τ'Αλή Πασά τραγούδι,
Τραγούδι της Βασιλικής και της Κυρά Φροσύνης
Και από την χαράν του την πολλή τα μάθια του δακρύζουν
Συλλογισμένος κάθεται τον νουν του στρέφει οπίσω
Στο Σούλι στην Παραμυθιά και εις τα Τσαμουροχώρια
Και άλλο τραγούδι και άλλο σκοπό αρχίζει μοναχός του
Και λέει με παράπονο με μάθια βουρκωμένα,
Ολίτσικα περήφανε να μου κάνες τη χάρι
Να χαμηλώσης μία στιγμή να μου βγορίση η Σπάτα
Και ο Κορρίλας όμορφος, και η ξακουστή Βριτσάχα,

Να χαμηλώνανε και αυτά να ειδώ εκείνα τα μέρη
Παραμυθιάς και Τσαμουριάς και τα Σουλιωτοχώρια
Το Πόποβο την Σέλιανη και αυτήν την Λαμπανίτσα
Να ιδώ πως ζουν ελεύθερα τ' αδέρφια μας κει πέρα
Να γιατρευθούν οι πόνοι μου και το παράπονο μου.